ФРАНЦЫСК СКАРЫНА Ў МЕДЫЦЫНЕ

Іотчанка Дзіяна Алегаўна, Беларусь
Беларускі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт
Беларусь, Мінск
Навуковы кіраўнік – ст. выкладчык Ратынская Н.В.

Воссоздание хронологической цепи событий, связанных с получением диплома доктора медицинских наук Франциском Скориной; представление известного книгопечатника как врача.

Ключевые слова: Франциск Скорина, медицина, Падуанский университет, экзамен, книгопечатание, зал Сорока, философия, доктор медицины.

FRANCIS SKARYNA IN MEDICINE

Iotchenko Diana Olegovna, Belarus
Belarusian State Medical University
Belarus, Minsk
Scientific supervisor– senior lecturer Ratunskaya N. V.

The reconstruction of the chronological chain of events connected with the receipt of the Doctor of Medical Sciences diploma by Francis Skaryna; representation of the famous book printer as a doctor.

Keywords: Francis Skaryna, medicine, University of Padua, exam, book printing, hallof Forty, philosophy, doctor of medicine.

Францыск Скарына – адна з самых значных гістарычных постацяў. Чалавек, які зрабіў для культуры неверагодна шмат. Яго імем называюць праспекты, вуліцы, бібліятэкі, універсітэт… Сяродвялікіхлюдзейнашайзямліёнстаіцьбадайштонапершыммесцы.Скарына- і вучоны, і пісьменнік, і выдатны асветнік. Але самае галоўнае – ён першадрукар не толькі ў Беларусі, а наогул на ўсіх усходнеславянскіх землях. На жаль, пра жыццё Скарыны захавалася вельмі мала звестак. Ён нарадзіўся ў сям'і купца ў старажытнай сталіцы беларускай зямлі – Полацку. У Полацку Скарына атрымаў першапачатковую адукацыю, вывучыў лацінскую мову, якая адкрылаяму шлях да адукацыі. Скарына скончыў Кракаўскі ўніверсітэт з вучонай ступенню бакалаўра філасофіі. Але юнак прагнуў ведаў і празнекаторы час апынуўся ў Італіі. Закончыўшы Падуанскі ўніверсітэт, Скарына атрымаў дыпломдоктарамедыцыны.

Мэта працы – узнавіць храналагічны ланцуг падзей, звязаных з атрыманнем дыплома доктара медыцынскіх навук; пашырыць аб’ём ведаў аб вядомым кнігадрукару, як аб лекары; сфармаваць больш поўнае ўяўленне аб фігуры Францыска Скарыны, як доктара медыцынскіх навук.

Першыя звесткі аб навучанні Францыска Скарыны медыцыне датуюцца 4 лістападам 1512 года, калі ён апынуўся ў Падуанскім універсітэце і падаў заяву аб абароне вучонай ступені доктара медыцынскіх навук. Але насуперак распаўсюджанаму меркаванню, Скарына ў Падуанскім універсітэце не вучыўся,

Репозиторий БГМУ

а прыбыў туды менавіта для здачы экзамену на навуковую ступень, пра што сведчыць запіс ва ўліковай кнізе ўніверсітэта, датаваны 5 лістапада 1512 года: «... прыбыў нейкі вельмі вучоны бедны малады чалавек, доктар мастацтваў, родам з вельмі аддаленых краін, магчыма, за чатыры тысячы міль і больш ад гэтага слаўнага горада, для таго, каб павялічыць славу і бляск Падуі, а таксама квітнеючай сходу філосафаў гімназіі і святой нашай Калегіі. Ён звярнуўся да Калегіі з просьбай дазволіць яму ў якасці дару і асаблівай ласкі падвергнуцца ласкай божай выпрабаваннем у галіне медыцыны пры гэтай святой Калегіі. Калі, Вашы правасхадзіцельства, дазволіце, то прадстаўлю яго самога. Малады чалавек і вышэйзгаданы доктар носіць імя спадара Францыска, сына нябожчыка Лукі Скарыны з Полацка, русін ... «. Дагэтуль ён вучыуся 5 год на медыцынскім факультэце ў Кракаве (пэўны перыяд невядомы).

Хоць ва ўліковай кнізе Падуанскага ўніверсітэта ён запісаны як бедны студэнт, гэта не значыць, што ў яго зусім не было грошай. Тады чалавек называў сябе бедным, калі не было сродкаў, каб вучыцца, а трэба дадаць, што здача экзамена на навуковую ступень была дарагім мерапрыемствам. Так што хоць Францыск і быў купецкім сынам, сума гэтая аказалася для яго непад'ёмнай.

Але Скарыну ўсё ж такі дапусцілі да экзамену. І 6 лістапада 1512 года адбыўся папярэдні экзамен, а ўжо 9 лістапада пасля бліскучага адказу Францыска Скарыны члены калегіі галасуюць аднагалосна, каб надаць яму ступень доктара медыцыны.

Канешне, у той час медыцына была зусім іншай. Так, напрыклад, прадметамі, якія вывучаў Скарына, былі «Тэарэтычная медыцына» і «Практычная медыцына». Але на самой справе абодва былі тэарэтычнымі. Нават «практычная медыцына» была не столькі пра лячэнне людзей, колькі пра тэорыю лячэння. Яшчэ «фармацэўтыка», у асноўным травяная медыцына, а таксама «хірургія», гэта быў агульны тэрмін для анатоміі.

Не дзіўна, што Скарына, які атрымаў ступень доктара філасофіі, пачаў вывучаць медыцыну. Лекары тады не ўступалі ў кантакт з хворымі. Усё абапіралася на кнігі. Нават хірургія была тэорыяй. Хто быў практыкам, дык гэта цырульнікі, якія мелі анатамічную практыку, таму што ўскрывалі абсцэсы і пускалі кроў.А хірургі нават не чапалі сваіх пацыентаў. Але да іх Скарына не меў дачынення.

Медыцынскую практыку ён усё ж такі атрымаў.Як сведчаць некаторыя крыніцы, медыцыне Францыск Скарына прысвяціў апошнія гады свайго жыцця. Ён лекаваў біскупа Яна з Вільні (пазашлюбнага сына караля Жыгімонта Старога) і герцага Прусіі Альбрэхта з Кенігсберга, а напэўна і іншых людзей рангам ніжэй.

Падуанскі ўніверсітэт захаваў памяць пра Францыска Скарыну: яго партрэт знаходзіцца сярод найбольш знакамітых выхаванцаў універсітэта ў адной з аўдыторый, названай *Залай сарака.* У верхняй частцы партрэта змешчаны надпіс: «*FranciscusSkorynadePoloczko 1512*».

Репозиторий БГМУ

Дакладна вядома, што Францыск Скарына ганарыўся сваёй вучонай ступенню: у кожнай сваёй друкаванай кнізе ён пісаў: «вучоны муж у лекарскіх навуках доктар Францыск Скарына з слаўнага горада Полацка».

У адной з прадмоў Скарына выказаўся як узнёслы патрыёт сваёй зямлі: "… звяры, што ходзяць у пустыні, ведаюць ямы свае, птушкі, што лётаюць у паветры, ведаюць гнёзды свае, рыбы, што плаваюць па моры і ў рэках, адчуваюць віры свае, пчолы і ім падобныя бароняць вуллі свае. Гэтак жа і людзі, - дзе нарадзіліся, да таго месца і вялікую ласку маюць". З гэтымі словамі Францыск Скарына і ўвайшоў у гісторыю нашай Радзімы.

Літаратура

1. Актовая запись Падуанского университета о допущении Ф. Скорины к испытанию на степень доктора медицинских наук, 6 ноября 1512 года // Сборник документов о жизни и деятельности Ф. Скорины || По изд.: Франциск Скорина и его время. Энциклопедический справочник. Мн., 1990. С. 584—603. – Эл. версия: 2002. HTML, архив RAR: 55 kb.